

אֵלֶּזְנוֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֵקֶת

פְּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית

בס"ד, אֵלִיוֹן קנ"ט

הַיֵּצֵר הָרַע שׁוֹלֵט עַל הָאָדָם מֵעַת לְדָתוֹ לְפֶתַח חֲטָאת רִבְץ וְגו' (ד, ז).

כְּתַב הַרְה"ק ה'אֲמֵרִי שְׂאוּל', רַבֵּי שְׂאוּל יִדִּידָה אֶלְעָזָר טָאוֹב מִמַּאֲדוֹזִץ זִיע"א: בְּעַת שְׁהָאָב מִשְׁמִיעַ הַבְּרָכָה 'בְּרוּךְ שְׁפָטְרָנִי מֵעֲנָשׁוֹ שֶׁל זֶה', מִפְּרָשִׁים בְּפִשְׁטוֹת שְׁהָאָב שְׁמַח שֶׁהוּא נִהְיָ פְטוּר מִכָּאֵן וְאֵילָךְ מִלְּהַעֲנִשׁ עַל חֲטָאֵי בְנוֹ שְׁנַעֲשֶׂה בְרַע עוֹנְשֵׁינִי בְּעַצְמוֹ. וְדָבָר זֶה אֵינּוּ מוֹבָן, שְׁהָרִי תְמִיד רוֹאִים אָנּוּ שְׁאָב מוֹכֵן לְסַבֵּל עֲבוּר בְּנוֹ, "כִּרְחֹם אָב עַל בְּנָיִם", וְכָאֵן זֶה לְהַפְּךָ, הֵיטְכֵן שְׁאָב יִהְיֶה מְרַצָּה וְשְׁמַח שְׁמַהוּיֹם מְסִירִים מֵעֲלִיוֹ אֶת עַל הָעֲנָשִׁים שְׁהָיוּ לוֹ עַד עֵתָה בְּגִין חֲטָאֵי בְנוֹ, וּמֵעַתָּה יוֹשְׁתּוֹ עַל רֹאשׁ הַבֵּן, וְחֲכָמִים עוֹד תִּקְנוּ בְרָכָה מִיַּחַדָּת עַל כֵּךְ, שְׁהִיא הַדְּגִשָּׁה שֶׁל הַשְׁמַחָה וְעוֹד בְּהַבְלָטָה יִתְרָה בְּעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֵיטְכֵן.

וְלָכֵן אֲמַרְתִּי לְפָרֵשׁ בְּעַת הַבַּר מִצְוָה שֶׁל בְּנֵי דָוִד לְשִׁיחֵי בְּשַׁבַּת בְּרֵאשִׁית תש"ג, שְׁהַפְּרוּשׁ הוּא שׁוֹנֶה לְחֻלוּטִיו. כִּי הַיֵּצֵר הָרַע שׁוֹלֵט עַל הָאָדָם מֵעַת לְדָתוֹ (סְנֵהדְרִין צא:): וְהַיֵּצֵר הַטּוֹב מְגִיעַ רַק כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה בֵּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וַיּוֹם אֶחָד (אֲבוֹת דְר"נ פט"ז מ"ב), אִם כֵּן אֵיזָה כַּח כָּבֵר יָכוֹל לְהִיֹּת לַיֵּצֵר הַטּוֹב לְהַשְׁפִּיעַ עַל הַנֶּעֱרָר וּלְשַׁנּוֹתוֹ לְטוֹבָה, לְאַחַר שֶׁהַיֵּצֵר הָרַע אַחַז וְשִׁלֵּט בְּיַלְד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים תְּמִימוֹת. רַק לָכֵן נִתְּנוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּפָרְקֵי אָבוֹת (פ"ה מ"א) אֶת סִדְרֵי הַלְמוּד לְיַלְד, בֵּן חֲמִשׁ לְמַקְרָא, בֵּן עֶשֶׂר לְמִשְׁנָה בֵּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לְמִצְוֹת, וְהַמִּצְוָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל תְּפִלִּין הָרִי הוּא מְקִים לְפִי מִנְהַגְנוּ חֲדָשׁ לְפָנָי שְׁנַעֲשֶׂה בֵּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. זֹאת אוֹמַרְתָּ שְׁעוֹד בְּטָרֵם מְגִיעַ הַיֵּצֵר טוֹב, לֹא מֵאֲפָשִׁרִים לְיַלְד לְקַבֵּל כָּלֵל אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, כִּי ה'מַקְרָא, מִשְׁנָה, מִצְוָה' שְׁעִמּוּ

בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן עַד שְׁנַת הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, הֵם כְּמוֹ חֲלִילִים הַלוֹחֲמִים בַּחֲרוּף נֶפֶשׁ שְׁלֹא לְתַת מְנוּחָה לַיֵּצֵר הָרַע לְהַתְחַזֵּק בְּאַחִיזָתוֹ, עַד לְהַגְעַת הַיֵּצֵר הַטּוֹב, וּבְגִין כֵּךְ יָכוֹל הַיֵּצֵר הַטּוֹב בְּהַגִּיעוֹ בְּשַׁנַּת הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לְלַחֵם נֶגֶד הַיֵּצֵר הָרַע וּלְשַׁמֵּר אֶת הָאָדָם מֵעֲבָרָה.

לָכֵן מֵעַתָּה נִכּוֹן הַדָּבָר שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמִים שְׁהָאָב בְּעַת מְלֵאת לְבָנוּ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, יִלְהִיב וַיִּפְתַּח אֶת ה'בַּר מִצְוָה' בְּאַמִּירַת הַבְּרָכָה 'בְּרוּךְ שְׁפָטְרָנִי'. כִּי זֶה אָכֵן מֵה שְׁהָאָב מִתְפַּנֵּן לֹאמַר, שְׁאִם הַנֶּעֱרָר לְאַחַר הִיּוֹתוֹ בֵּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וַיּוֹם אֶחָד יִנְהַג שְׁלֹא כְּדִין, הִיָּה זֶה נוֹגֵעַ לוֹ מִמֶּשׁ כְּשֵׁם שְׁזֶה נוֹגֵעַ לְבָנוּ, וְעֲנָשׁוֹ שֶׁל הַבֵּן וְדָאֵי הִיָּה נוֹגֵעַ בּוֹ כָּל כֵּךְ כְּאֵלוֹ הִיָּה זֶה הָעֲנָשׁ הַפְּרָטִי שֶׁלוֹ, לָכֵן שְׁמַח הָאָב וְאוֹמַר: בְּזֶה שְׁחַנְכְּתִי אֶת בְּנֵי לְלַמֵּד תּוֹרָה עַד מְלֵאת לוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וְהִבְאֵתִיו לְמַקְרָא, מִשְׁנָה, מִצְוָה, עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל אָנִי לֹאמַר אֶת הַבְּרָכָה 'בְּרוּךְ שְׁפָטְרָנִי', כְּלוֹמַר נָקִי אֲנִי וּפְטוּר, הִיּוֹת וְשְׁמַרְתִּי 'מֵעֲנָשׁוֹ שֶׁל זֶה' כְּשֶׁהַדְּגִשׁ הוּא עַל 'שֶׁל זֶה' דִּיקָא, אֲנִי שְׁמַרְתִּי אֶת הַיַּלְד הַזֶּה שְׁלֹא יֵעֲנֵשׁ, וּמִמִּילָא יֵשׁ לִי חֵלֶק נֶכֶר בְּדֶרֶךְ הַטּוֹבָה בְּהַ צוּעֵד בְּנֵי, כִּי מְלֵאתִי אֶת תְּפִקִּדֵי כְּרֵאוֹי, שְׁכַתּוּצָאָה מִמֶּנּוּ הַיֵּצֵר הַטּוֹב בְּעַת הַגִּיעוֹ עֵתָה בְּמֵלֵאת לוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, יִמְשִׁיךְ עוֹד לְהַלְחֵם בַּיֵּצֵר הָרַע, וּמִמִּילָא דְאֶגְתִּי לְבְנֵי שְׁלֹא יִגִיעַ חֲלִילָה לְיַדֵּי עֲבָרוֹת, רַק שִׁיְהִיָּה בְרַע מִצְוָה אֲמַתִּי, וַיִּמְשִׁיךְ וַיִּרְבֶּה לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְרֵאָה זֶה פְּלֵא, 'בְּרוּךְ שְׁפָטְרָנִי' עוֹלָה כְּמַסְפֵּר 'מַקְרָא מִשְׁנָה מִצְוָה', כְּלוֹמַר נָקִי אֲנִי מִן הַתְּחִיבוּתִי, כִּי עַד מְלֵאת לוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הִבְאֵתִי לוֹ מַקְרָא מִשְׁנָה וּמִצְוָה.

וְזֶהוּ דְיוֹק לְשׁוֹן הַמְדַרְשׁ רַבָּה פְּרִשְׁתַּת תּוֹלְדוֹת (סג י): אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר, צְרִיךְ אָדָם לְהַטְפִּיל בְּבְנוֹ עַד

הוא א חסידישער יונגערמאן [-אברך חסידי] המתנגע בתורה ושמו מענדל'ה. קראָה לחתנה, וכשהתבוננו בו היה נראה בעיניהם כאברך רגיל מן השורה ותמהו איש אל רעהו הזה יהיה מדריכם. אמרו לו, אנו בשליחות רבנו המגיד ממעזריטש שתהיה לנו לרב ומורה דרך.

בתחלה מאן לקבל עליו את הדבר בטענה שאינו ראוי וכדומה ובודאי טעות היא, אך הם התעקשו ואמרו שהרב המגיד צוה שילבש מה ששלח לו ומסרו לו את החפצים של הרב המגיד, ולזה לא היה יכול לסרב. ולקח את המלבוש והלביש את עצמו בחלוק וחרג את עצמו באבנט, ונטל את המקל בידו, ותכף נעשה כבריה חדשה ממש, והמה לא הכירוהו שנהפך לאיש אחר ולא הצליח להסתיר עצמו יותר פדרכו מקדם, וראו כלם את קדשת השם חופפת עליו, ומאז נשא שמו בסלודין רבי מנחם מנדל מוויטעבסק בעל 'פרי הארץ'.

סיים הרבי מהוסיאטין את דבריו באמרו לבנו, רואה אתה 'הערשט אזוי שוין אזוי' [-עד עתה כך ומעכשו כך]. שברגע אחד יכולים להשתנות מקצה אל הקצה. כך בחור בר מצוה שמתעטר פעם ראשונה בחייו בפאר ויקר בתפלין הקדושות, צריך יום זה להיות עבורו מפנה כביר ולהתחיל לעלות על הדרך העולה בית א-ל.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

"ג שנה, מכאן ואילך צריך שיאמר 'ברוך שפטנני מענשו של זה'. ופרש במתנות כהנה, להטפל ללמד עמו תורה ומצוות עיי"ש, רצה לומר, אחר שטפל עמו ללמד אותו תורה ומצוות זה מקרא משנה ומצוות תפלין, על ידי זה פטרנני, הינו עשיתי מה שמטל עלי שלא יבוא ילד זה לידי עונשין (מתוך מאמר 'חנור לנער' קובץ 'תפארת ישראל' מודזיץ תשרי תש"ד עמ' 9-01).

בסעדת בר מצוה היה מספר את הספור

המשפיע הגאון החסיד המפרסם רבי שמואל הלוי לויטין זצ"ל היה מספר בסעדת בר מצוה את הספור דלהלן: כשהגיע הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א למצוות קראו אביו הרה"ק רבי מרדכי פייבוש זיע"א בן הקדוש ישראל מרוז'ין וסח לו:

חסידי רייסין שהסתופפו בצל זקננו המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, באו ובקשו שימנה להם רב ומורה דרך במקומם, אשר ינהלם וידריכם מחמת רחוק הדרך למקום רבם, וקשה לפניהם לבוא בכל עת ועת וגם צר להם להיות זמן רב ללא מורה דרך. הוציא המגיד הקדוש זיע"א חלוק לבן, אבנט ומקל, ואמר להם שובו לרייסין וסעו לויטבסק ויתנו את אלה למענדל'ה והוא יהיה לכם לרב ומורה דרך.

נסעו החסידים לויטעבסק וחפשו ושאלו על רבי מענדל'ה, יגעו ולא מצאו, עד שפגשו באשה אחת שאמרה שהיא אינה מכירה רב בשם כזה, אבל חתנה

שו"ת התר

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81 או למייל: magdenot@gmail.com נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון. בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

חידון אֶלְזָנוֹת - נושא פרסים
איזו אות מהאל"ף בי"ת אינה מופיעה בתאור הבריאה שבפרק הראשון (רק מפרק ב)

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת ואתחנן:

ש. איזה פסוק בפרשתנו מכיל את כל אותיות האלף בית? (דברים ד, לד) "או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באתות ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדלים ככל אשר עשה לכם ה' אלקיכם במצרים לעיניך".

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":
 פרשת ואתחנן:
 ה' צבי יחיאל גרשטנקורן מאלעד.

